

Деньгівське	16	31	0,6		0,6	9С31ВЛЧ+БП	55	0,60	1	21	24	260	2
Деньгівське	16	32	0,5		0,5	10С3+АКБ	71	0,70	1	24	28	340	2
Деньгівське	30	13	3,1		3,1	6Д33ЛПД1БП+ОС	85	0,65	1	25	32	240	2
Деньгівське	31	7	2,9		2,9	9Д31ЛПД+СЗ	100	0,65	2	25	32	250	2
Деньгівське	31	10	1,1		1,1	10Д3+ЛПД	80	0,70	2	25	30	265	2
Деньгівське	33	1	0,5		0,5	10Д3+БП	95	0,60	2	24	36	230	3
Деньгівське	33	2	0,3		0,3	9Д31СЗ	56	0,60	1	20	24	210	3
Деньгівське	33	8	0,4		0,4	9Д3(56)1С3+КЛГ+ДЗ(90)	56	0,60	1	20	24	210	3
Деньгівське	33	9	0,5		0,5	5Д35БП	75	0,50	2	23	30	165	3
Деньгівське	39	1	6,3		6,3	7Д33ЛПД+БП+ГЗ	90	0,70	2	25	32	280	3
Деньгівське	39	3	2,0		2,0	6Д33ЛПД1КЛГ+БП	85	0,70	2	24	32	250	3
Деньгівське	39	4	0,7		0,7	10Д3+ЛПД+ВЛЧ	70	0,70	2	22	30	250	3
Деньгівське	39	17	1,6		1,6	6Д34ГЗ+ЛПД+КЛП	90	0,70	2	23	32	250	2
Деньгівське	40	32	1,9		1,9	6Д34ГЗ+ЛПД+КЛГ+КЛП	90	0,70	2	23	30	250	2
Деньгівське	41	8	3,0		3,0	9Д31ВЛЧ+ВЗШ	90	0,70	2	24	36	280	3
Деньгівське	41	12	1,0		1,0	10Д3	80	0,70	2	23	32	240	3
Деньгівське	41	13	1,0		1,0	10Д3+ВЛЧ+СЗ	90	0,70	2	26	36	280	3
Деньгівське	41	25	0,5		0,5	10С3+ВГЛ	59	0,70	1А	25	32	380	2
Деньгівське	42	7	1,1		1,1	5БП1ДЧР2ГШ32ВЛЧ	29	0,65	1Б	16	22	110	3
Деньгівське	43	2	0,8		0,8	10ВЛЧ	20	0,60	2	11	16	70	3
Деньгівське	46	11	2,6		2,6	10Д3+БРС+ГШЗ	67	0,60	2	20	26	210	2
Деньгівське	46	27	0,5		0,5	10Д3+БРС+ГШЗ	67	0,60	2	20	26	200	2
Деньгівське	119	1	12,7		5,8	10Д3+КЛГ	55	0,65	2	19	24	170	3
Деньгівське	119	1	12,7	1	6,9	10Д3+КЛГ	55	0,65	2	19	24	170	3
Разом по лісництву:			58,3		45,6								
Закревське	35	1	39,0		39,0	5Я32Д31Г31ЛПД1КЛГ	110	0,60	2	28	36	280	4
Закревське	35	9	7,7	3	2,1	10Я3+ДЗ+ЛПД+ГЗ	110	0,60	2	28	40	280	4
Закревське	41	1	7,2		7,2	5Д34С31Г3+КЛГ+ЯЗ	95	0,60	3	21	32	210	4
Закревське	44	9	15,5		5,3	3Д33Я33Г31ЛПД+КЛГ	81	0,70	2	23	28	190	4
Закревське	44	9	15,5	1	4,8	3Д33Я33Г31ЛПД+КЛГ	81	0,70	2	23	28	190	4
Закревське	44	9	15,5	2	5,4	3Д33Я33Г31ЛПД+КЛГ	81	0,70	2	23	28	190	4
Разом по лісництву:			100,4		63,8								
Великобурімське	40	6	7,5		7,5	10АКБ	41	0,70	1	16	20	163	3
Великобурімське	40	7	9,7		6,0	4Я3Л4АКБ2ДЗ	51	0,85	2	15	18	163	3
Великобурімське	40	8	0,7		0,7	7ГШ31Я3Л1БРС1АКБ+АБЗ	52	0,60	3	13	20	90	3
Великобурімське	40	9	3,8		3,8	10АКБ	53	0,50	1А	24	30	200	3
Великобурімське	47	12	10,4		3,0	8Д32АКБ+КЛГ+БРС+ЯЗЛ	53	0,70	2	16	20	160	3
Великобурімське	47	12	10,4	1	7,4	8Д32АКБ+КЛГ+БРС+ЯЗЛ	53	0,70	2	16	20	160	3
Великобурімське	47	13	0,5		0,5	4КЛЯ4АКБ2БРС+ЛПД	71	0,60	2	19	24	160	3
Великобурімське	49	1	1,2		1,2	7Д33ЯЗЛ	47	0,70	2	14	18	130	3
Великобурімське	49	2	1,5		1,5	10АКБ	45	0,70	1А	20	28	190	3
Великобурімське	49	9	7,1		7,1	6Д32КЛГ2БРС	66	0,70	2	18	22	170	3
Разом по лісництву:			52,8		38,7								
Всього по надлісництву ВСР. га:					231,0								

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Надлісництво), призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555 (зі змінами та доповненнями).

Обстеженням встановлено:

Оглянуті лісові насадження Вільхівського, Великобурімського, Деньгівського, Дубіївського, Закревського, Ліпнявського, Мошнівського та Прохорівського лісництв характеризуються погіршенням санітарного стану дерев.

По всіх вище перерахованих лісництвах, в результаті лісопатологічного обстеження та оцінки санітарного стану ділянок з головною породою **дуб** або, де він є в складі, встановлено, що дані насадження на час огляду характеризуються переважно деревами дуба VI категорії санітарного стану, в наявності повалені сухостійні, вражені раковими хворобами та дереворуйнівними грибами, з локальним і повним відшаруванням кори, дерева пошкоджені стовбуровими шкідниками (вусачами, короїдами (заболонниками), златками). Дуже рідко, поодинокі, по лісництвах зустрічаються дерева дуба IV категорії, вражені некрозно - раковими хворобами: поперечним раком, коли рана охоплює 100 відсотків периметра стовбура, із виходом плодових тіл трутовиків, які є збудниками стовбурових гнилей - трутовик справжній, що викликає білу «мармурову» ядро - заболонну стовбурову гниль.

По Вільхівському, Закревському та Мошнівському лісництвах у ВСР відбираються дерева дуба тільки VI категорії.

Обстежені **акацієві насадження**, стиглі та перестійні, деградовані, без приростів. У вибірку санітарну рубку відбираються дерева сухостійні, суховершинні більше ніж на 2/3 крони, з розколами, дерева з підірваною кореневою системою, з відхиленням стовбурів від вертикальної осі понад 30 градусів, з глибокими тріщинами в комлевій частині, вражені хворобами лісу:

некрозно – раковими напливами, з наростами – напівкулястими на стовбурах й пухлини (ракові утворення більше, ніж на 2/3 периметра) – здуттями та потовщеннями на гілках і стовбурах;

дерева акації, в яких понад 50 відсотків крони заселено омелою білою (особливо по Ліпльавському лісництву).

Також вибірковій санітарній рубці підлягають дерева з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками – під корою личинкові ходи забиті трухою, що характерно для вусачів, під залишками кори є грибниця дереворуйнівних грибів.

На обстежених ділянках з головною породою **ясен** та, де є він у складі, відібрані та відбиратимуться у ВСР дерева IV - VI категорії санітарного стану: відмираючі, сухостійні, з підірваною кореневою системою, із враженнями хворобами стовбурів. На більшості з них є враження східчастим раком ясеня, який характеризується виразками під корою стовбурів і гілок – східчасті подовжено-овальні та рідше спостерігається - бактеріальний рак ясеня, із враженнями стовбурів та гілок, при якому спостерігаються невеликі округлі та подовжені потовщення; східчастий рак листяних порід, який спостерігається на інших присутніх породах (граб, клен, липа, берест, дуб червоний, береза, вільха, груша, в'яз) стиглих деревостанів (почорніння, тріщини, гнилеві ділянки зі значним поширенням вздовж стовбура (прихована гниль). Відмічаємо враження дерев ясеня окореноковими та комлевими гнилями, які характеризуються ранами із вигниванням у глибину стовбурів у комельній частині дерева.

По всіх ясеневих ділянках на деревах V - VI категорії санітарного стану спостерігаються пошкодження стовбуровими шкідниками, а саме характерні маточні ходи для великого та малого ясеневих лубоїдів та рідше заболонника та плями фіолетового кольору лубу від дерева забарвлюючих грибів.

По Надлісництву відбираються дерева наявних листяних порід IV - VI категорії санітарного стану, а саме - граб, клен, липа, берест, дуб червоний, береза, вільха, груша, в'яз.

На обстежених ділянках, які відносяться до рекреаційно – оздоровчих та захисних лісів, у вибірку санітарну рубку будуть відібрані дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів та уражені раковими хворобами лише IV та V категорії санітарного стану лісів згідно «Санітарних правил в лісах України».

На змішаних листяно – хвойних ділянках по лісництвах у вибірку санітарну рубку відбиратимуться соснові дерева, в основному V – VI категорії санітарного стану: з рудою та відсутньою хвоєю, поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами та завислими на інших деревах, з частковим та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїдами, вусачами, златками).

Переважаючими видами стовбурових шкідників, що завдали найбільшої шкоди лісовим насадженням Надлісництва, є короїди верхівковий та шестизубчастий, в меншій мірі - малий сосновий лубоїд, вусачі: сірий довговусий, кореневий коротковусий, рагій ребристий та златки. Вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним грибом офіостомой. Осередок стовбурових шкідників по Надлісництву обліковується.

Шкідливість комах і збудників хвороб проявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

По соснових ділянках слід відмітити враження дерев раком – сірянкою з ранами, які розташовані в середній і верхній частині стовбурів під кронами. Є рани витягнутої форми, кора на ранах відшаровується, живиця, яка виділялась із зруйнованих смоляних ходів, засохла в повітрі. У ВСР підлягають дерева, де рана охопила понад 1/2 периметра стовбура в нижній частині (нижче середини) крони або всохло понад 1/2 крони.

Обстежена ділянка у Закревському лісництві квартал 13 виділ 4 з головною породою ясен зелений потребує суцільної санітарної рубки, так як тут присутні у більшості дерева VI категорії, сухостійні вітровальні та із зламами стовбурів верхів, із слідами пошкодження стовбуровими шкідниками.

Таким чином, зважаючи на незадовільний санітарний стан насаджень, керуючись «Санітарними правилами в лісах України», в обстежених деревостанах Надлісництва доцільно здійснити вибірккову санітарну у рубку із видаленням дерев, пошкоджених стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, а саме:

- дерева хвойних порід V – VI категорій санітарного стану, пошкоджені комплексом стовбурових шкідників та хворобами лісу;
- дерева дуба VI категорії;
- поодинокі дерева дуба, вражені некрозно – раковими хворобами;
- дерева листяних порід (граб, клен, липа, берест, дуб червоний, береза, вільха, груша, в'яз) IV - VI категорій санітарного стану;
- поодинокі дерева листяних порід, вражених дереворуйнівними грибами;
- дерева акації та ясена, вражені раковими хворобами та пошкоджені стовбуровими шкідниками;
- повалені дерева, із зламами в комелі, із зламами верхів дерева хвойних та листяних порід;

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибірккових санітарних рубок у насадженнях філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та слідкувати, щоб зменшення повноти насаджень не було нижче встановленого показника повноти згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення насаджень у вибірккову санітарну рубку проведено не в повному обсязі.

Висновок:

1. В насадженнях, уражених хворобами та пошкоджених стовбуровими шкідниками лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.
2. З урахуванням наявних осередків хвороб лісу та стовбурових шкідників, ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Надлісництва здійснювати постійний

моніторинг деревостанів, з метою швидкого реагування та запобігання поширенню загроз появи шкідників або ознак захворювань.

3. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибірково санітарної рубки на загальній площі 231,0 га.**
4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555 (зі змінами та доповненнями).

Акт складений в 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали

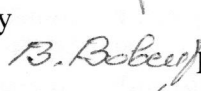
Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»

Олена ДОМАНЧУК

Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу

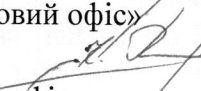
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Володимир БОБК

Помічник Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс»

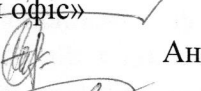
ДП «Ліси України»

Вадим КОЗКА

Інженер охорони та захисту лісу філії «Центральний лісовий офіс»

ДП «Ліси України»

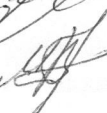
Антон ПРИХОДЬКО

Лісничий Вільхівського лісництва

Михайло ТКАЧЕНКО

Лісничий Великобурімського лісництва

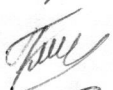
Володимир МОГИЛА

Лісничий Деньгівського лісництва

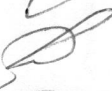
Володимир ШАПРАН

В.о.лісничого Дубіївського лісництва

Ігор ПИШНИЙ

Лісничий Закревського лісництва

Тарас КОВТУН

Лісничий Ліпнявського лісництва

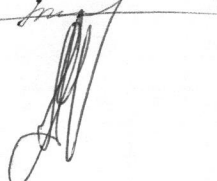
Гліб СТЕПАНЮК

Лісничий Мошнівського лісництва

Роман ШВЕД

Лісничий Прохорівського лісництва

Андрій ГОЛУБ